

original.

ACC. N:R. 7013 : 1-13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Lomeland

Upptecknat av: Blenda Indrisson

Härad: Muso

Adress: Skärda, Vislanda.

Socken: Vislanda

Berättat av: Blenda Indrisson

Uppteckningsår: 1940

Född år 1880 i Vislanda.

Rivgille

Rivgille.

För vi hade påskat under så många
"rivpärar" som i en tunn, bitenad mor
en kväll så den skulle rivats Rivpärarna
skulle de sättas i båt ett par dagar
ifall en del jord hade förskat vid den
efterpå skolan. För den då med några
fräskor till bannan och lada skolan under
bannan, för de i skolan. Sunda med i
jorden. Sedan frägo vi påskat och bär
med rivpärarna. Till bannan och lägga
den i bannan och ska vatten över den.

Ennen potaterna rivas, skulle de fräskas.
Vi påskade då en del ^{av} potaterna i en påska.

Skriv endast på denna sida!

med vatten, och stötta sedan potatisarna
med en därtill använd "pärstöt" av trä
eller med en stor björnbarkast, för att
jorden skall lösa sig. När potatisarna sköljs
i en stor fyra vatten äls de blivas riktigt
rena från jord och sand, då de uppskum-
made i vatten kölfat eller bäljan. Och så
forträttas att tvätta och skölja potatisarna
äls alla vatten.

Vår sedan arbetet påskarna var slut för
dagen, och vi efter märkligt inbrast hade
brutit med potatisarna i köllarna, och under
stebet arbetet i ladan äls med mjölk-
ningen etc. samt ett kvämet, fingo vi
bäja "sina päris". För och drängen buss
då vi ropade och sette i köket. När
har från rivjärnen och feten som vi
skulle riva i. I hemmet fanns för gamla

rivgilla.

ACC. N:R. M. 7013 : 3.

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

av många träffar, som var förberedda för
dette. Endast ett och kallades "svafat". Ingen
tog det. Slutet av druckten var
likast till att riva. Han var nämligen en
halv tunna potatis tjäl och hjälpte
oss sedan vid de andra. Jag fick en liten
bunt av riva. Ty jag var ismét till att
riva. Sedan var vi för hand den ena
potatisen efter den andra. Till vi fingo
vår svafat fura, då vi för "pärmet"
en ren Träbälja. Sedan var det till att fort-
sätta att riva igen av oss kraften.
I bländ kunde det att riva smitt i
svafat, som vi hade i knäet, var att
potatisen slant i närm de vi var den
mot svafat, och då var vi oss i
fingrarna så skönt gick av. Men
det var till att läsa, som ingenting

Rivgille

hade hämtat och baka förtäringar att äta.
I köket gick man och bakade kaffes
och kokte kaffe och vatten i spisen så
det fyllde rummet hela köket. Då man kunde
vara på förtäringarna så gjorde man. Men
hjälpde oss också att komma ut på vägen.
Och när hon hade fört åt drängen några
gångar, så sa hon till honom: "Jag har aldrig
sett någon äta så fört som du gör."
Jag kom inte att vänta mig fört när den
här fört fört med på vägen. När våra
barn kom hem, ville jag att de skulle äta
till "rivgull", när de var på vägen. Och de
had vi tjänstefolket i stället. Jag hade ut
i Hattugården att på det och hjälpa oss äta.
När det blev någon stund med ätandet,
för de bara bort på vägen på vägen
och ägnade på alla sätt. Men det är

rivgull

bed vi "Puss förars" gå med hit & rivra.
Och han hade en vacker talförmåga. Till
att prata om gamla ärtor, parckas
i sågarna & Tochet där, och det tyckte
de var så roligt att höra, så glömdes
de Tocha & sågarna. På den tiden var det
inte så vanligt med kaffet. Utan då
gav jag dem bara väfflar till maximal
maden de sa. Och när de var helt svält
ifrån sig, fråga de var sin "kannemat"
som utgjordes av en fjärdedel kaka, bröd, lite
mjöl, en allbit och ett stycke parmakaka. Och
så hade jag buggat maten som de fräga
dricka till maten. Det var på den tiden då
det var ett allmänt bruk med "kannemat"
vid de olika tillfällen. När de var hade
ätit, ständigt här till i kottarna och så
lät de snart och ständigt ett par

Ringsida

lekstuga

6
par timmes, innan de gingo hem. Deras
orkade de inte, då de hade arbetat hela dagen
och var mycket uttröttade. När de gingo på
navigationsvagnen de vardagsklädda och hade frukost
på förmiddagen. Och var och en hade ett möjligt med
sig, som de lånat av ett handelsföretag.

"Jag minns, jag på navigationsvagnen, så
drögen, men det är över tio år sedan, så jag
var inte så gammal då. Jag följde den i L. och
Sve i B. hade skickat ut, att hon skulle ha naviga-
tionsvagnen. Hon var död då, så hon
fick stå för husarbetet, fast hon inte var mer
arbetares. Hon var ut i L. på den navigationsvagnen.
Vi hade gift det var följande stycken hem, så jag
som inte var så gammal, fick ingen nöjesplats
utan jag höll med i vagnerna i L. och S., så jag
var. Hon var hem då ut i köket ett ställe, och när
hon såg att jag satt i vagnerna i L. och S., höll hon

att jag inte hade något fet å riva i, utan
sa till oss: "Lita du rätt å riva i vasa-
ledam. Hej då! ska det snart bli!"

Eva gick i köket och kokte råghaff till
oss, och när hon gick in i stussrummet
passade vi det av herrarna på å springa ut
mylhammarna och tönder till pörrer i
kärnan, i drögligt, i väskistans och i
långsamt på gånge översatt. Och sedan slängde
de pörrer på varandra, och i taket, och på
väggarna och på spisen. Och innan de gick
hem, var de uppe på taket och lade en
lång rönn pipan, så när Eva ^{lämnade} ~~ledde~~ upp
i spisen på morgonen gick rönnan
ut igenom pipan. Det blev då vi fasti upp-
ståndelse i hela Rummet de hade upp-
taget spöket och tagit bort lämmen.

Till oss hade varit roparna och duktat

ingivna

småfärderna och reopaten, fingo vi dricka
kaffe och äta så många väfflor vi
orkade. Hvarandra var de närmast döda
på kvällen och de varidelt gott att få krypa
i säng.

5. Lila stjärkullen.

Dagen efter sålades mer pärmvit, Lilla
kallade "lila stjärkullen", bläckhorn sålades för
en gång. Första gången sålades den genom
ett sått, som var något färdig än ett
grynare, och så skulle den sålas i tre
vatten. När stod vid brannan under
hon sålades och hade tre kopparkullar i
rad färdig. Lilla var en halftan med
vatten. De tre var in skopa pärm (skopar
rymda en litet) och äta i sått, som hon
hade. Den första kullen, som var en
stort av de tre, sedan hade hon med rekt

Ringilla

Lila stjär-
kullen.

i väntant, men i så djupt att väntant
gick över bantom på sånt, och så röde hon
omkring några vänner med handen i
sättet, för stället skulle sköljas
ifrån påsvart. Sedan lyfte hon upp
sättet ur väntant och sålde påsvart
några slag, för väntant skulle röra av.
Därpå såg hon ned på sättet i väntant
i källan, men så och röde omkring med
handen i sättet på samma sätt som förut.
Och när hon var i sättet var det ett par slag,
så väntant rullade av, så att hon var i sättet
i den tredje källan och gjorde på samma
sätt som förut. När hon nu lyfte upp sät-
tet ur detta väntant, kramade hon väntant
ur påsvart, varifrån hon lade påsvart
i en spinn i d. Påsvart skulle sedan
givas borta. — Därpå tog hon nytt

Lilasten
kall.

pärnu i skopars och öster i sälet, som
hon nu står höll över den första kullen,
och så sköljde hon pärnuet i alla ^{tre} vatten
på samma sätt som ovan nämnts. Och
så fortsatte hon till att pärnuet var
slut. Nalen hon sådde pärnuet, måste hon
medelst öra bort en del av vännut
som var i kullarna. "Gäst bliv de fiska."

De mest hon sådde att pärnuet, lat
hon stänkarna i gånken i kullarna. Därefter
kände hon en var del av vännut, som nu
kallades "pärnuet" (pärnuvatten).¹⁾ Sedan fördes
stärkelsen ut alla ^{tre} kullarna i ett kull.

Därpå började hon sika stänkarna för
andra gången och sköljde den i ^{tre} vatten
liksom förut. Nu nu såddes stänkarna
genom ett "siktarett".

1) Pärnuvatten finns mjölkarna till dricka.
Pärnuvatten finns i vatten.

Lila
stärkelse.

ACC. N:R. **M. 7013**: //.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När man hade ^{gått} städkat i ena rummet, skulle
den vispas upp och vattendragas. Det skedde
vanligen en tid en tre dagar. Men då fanns
stänkaren i timmen ihop, som var i de
tre källarna, utan skulle vispas upp i det
här där den var sladd. I den tredje
källan var endast "grästänkare." Då
stänkaren vispades upp, fyllde det så. Runt
vatten hölls över stänkaren som var
sjunket till botten i källan. Därpå vispa-
de man stänkaren med en "stänkarevispa"
(en lång, grov vispa avsedd därtill) över och
botten, till att stänkaren var uppsvampad.
Därefter fick vattnet stå över stänkaren
till den sjunkit till botten. Och så snart
stänkaren var sjunket, lades vattnet av.
Man förtä ^{gick} stänkaren var uppsvampad
fick vattnet stå kvar av förtä ifter ett

Lila
stänkare.

häftigt dygn. "Häls. det är tidigare följer
stärkelsen med," sa mor, "men den ännu ej
börjat bli fast."

Vattnet skulle hellas över stärkelsen
och vispas upp till stärkelsen med ett litet
vatten. Den stärkelsen, som mor använde till att
stärka sina vita kläder med, vispas
hon upp i en mätstärkelsen, ej ett
blott klutarna "vridaktiga".

När stärkelsen var nog uppsvampad,
fick stärkelsen stå i bitarna och torka.
De sattes då ut i luften, delat i rader vid en
vägg och när stärkelsen i bitarna började
spricka, var den lagom färdig att tas upp.
Först skrapades då av den mörka stärkel-
sen som stannat kvar. Den kallades
"grästärkelse". Sedan skas mor upp stär-
kelserna i stora bitar, och var, att de sanden

rela
stärkelse.

ACC. N.R. **M. 7013** : 13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

inmunder på bitarna, så skrapade rent den
borta. Sedan lade man stachelbitarna på
ett rent uttorkat lakan på ett bord ut, där de
efteråt ligger till de blivas så torra att de
fästa sig till av sig själva. Då var stachel-
bitarna torra. Därefter parerade de
genom ett grynall, och sedan förvarade
man stachelarna i en stor kanna med
lock. Man använde stacheln inte endast
till avredningen av soppor och kornis,
utan hon köpte även gröt och velling där,
samt bakade pannkakor och stachelspann-
baker. Ibland blandade man stacheln i
mjöl då hon bakade bröd.

Blenda Rudén

Mars 1940.

13
Lilla st-
buss.